

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Elišky Cihlářové a soudců JUDr. Karla Šimky a JUDr. Jaroslava Hubáčka v právní věci žalobkyně: **Česká televize**, se sídlem Na Hřebenech II, Praha 4 – Kavčí Hory, proti žalované: **Rada pro rozhlasové a televizní vysílání**, se sídlem Škrétova 44/6, Praha 2, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 2. 6. 2009, č. j. 10 Ca 312/2008 – 36,

takto:

Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 2. 6. 2009, č. j. 10 Ca 312/2008 – 36, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

Městský soud v Praze rozsudkem ze dne 2. 6. 2009, č. j. 10 Ca 312/2008 – 36 zamítl žalobu podanou žalobkyní (dále jen „stěžovatelka“) proti rozhodnutí Rady pro rozhlasové a televizní vysílání (dále jen „Rada“) ze dne 1. 7. 2008, sp. zn.: 2008/1046/FOL/ČTV, č. j.: sot/6364/08, kterým Rada rozhodla, že stěžovatelka porušila povinnost bezdůvodně nezobrazovat osoby umírající nebo vystavené těžkému tělesnému nebo duševnímu utrpení způsobem snižujícím lidskou důstojnost stanovenou v ust. § 32 odst. 1 písm. f) zákona č. 231/2001 Sb., ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o vysílání“), a za porušení této povinnosti odvysíláním záběrů „týraného chlapce v Kuřimi“ v pořadu Události dne 10. 1. 2008 od 19:00 h na programu ČT 1 uložila stěžovatelce podle ust. § 60 odst. 1 písm. a) zákona o vysílání pokutu ve výši 100 000 Kč a dále za porušení této povinnosti odvysíláním záběrů „týraného chlapce v Kuřimi“ v pořadu 168 hodin dne 13. 1. 2008 od 21:45 h na programu ČT 1 uložila stěžovatelce podle ust. § 60 odst. 1 písm. a) zákona o vysílání pokutu ve výši 100 000 Kč. V odůvodnění rozsudku městský soud uvedl, že po zhodnocení spisového materiálu a po provedení důkazu promítnutím předmětného pořadu

dospěl k závěru, že Rada porušení ust. § 32 odst. 1 písm. f) zákona o vysílání posoudila správně, neboť předmětné reportáže obsahují záběry osoby vystavené těžkému tělesnému a duševnímu utrpení bezdůvodně a způsobem snižujícím lidskou důstojnost. Obsah předmětných reportáží není sporný. Popis „záběrů týraného chlapce“ v rozhodnutí Rady je odpovídající a ani v kontextu s předchozí či následující částí reportáže nelze dovodit důvodnost odvysílání záběrů nezletilého chlapce v situaci, kdy je před diváky vystaven ponižujícímu zacházení, v jehož důsledku u něho dochází k těžkému tělesnému a i duševnímu utrpení způsobem snižujícím lidskou důstojnost. Městský soud se neztotožnil s tvrzením stěžovatelky, že důvod odvysílání záběrů tkví ve vazbě souvislostí mezi osobou B. Š. a jejím postavením svědka v tzv. kuřimské kauze, jež byla spojena právě s problematikou týrání dětí. Ani takový důvod nemůže obstát, dochází-li předmětnými záběry k porušování základních práv obsažených v Listině základních práv a svobod (dále jen „Listina“). Záběry nezletilého dítěte zobrazují narušení jeho integrity právě v důsledku těžkého tělesného a fyzického utrpení. Pokud by takové záběry do pořadu (ať již Události či 168 hodin) nebyly zařazeny, jeho obsah by se nijak nezměnil. Jednalo se totiž vždy o pořad zaměřený na osobu B. Š. a „záběry týraného chlapce“ tvořily v pořadu toliko „prostředek“, který podle vyjádření stěžovatelky ze dne 28. 3. 2008, sloužil divákům pouze k jednoznačné a okamžité identifikaci kuřimské kauzy. Právě uvedené je podle městského soudu alarmující. Nelze připustit, aby záběry chlapce v pozici, která zjevně snižuje jeho lidskou důstojnost, neboť jak jinak lze hodnotit záběry nahého nezletilého, izolovaného v uzavřené temné místnosti, svázaného, který je nucen k přijímání potravy, byly použity či využity k jednoznačné a okamžité identifikaci kauzy. Z uvedeného tvrzení stěžovatelky podle městského soudu logicky vyplývá otázka: „Kolikrát a jak dlouho lze tímto způsobem jednoznačně identifikovat kuřimskou kauzu?“ Takovou možnost nelze připustit. Pro informovanost veřejnosti o vztahu B. Š. ke kauze týrání nezletilých chlapců v Kuřimi nebylo nutné tyto záběry znovu zařazovat, ale bylo možno tuto souvislost demonstrovat jiným, například slovním způsobem. Městský soud neshledal pro odvysílání záběrů „týraného chlapce v Kuřimi“ ani žádný stěžovatelkou tvrzený veřejný zájem. Veřejnost má právo být informována i o aktuálním vývoji kauz, které upozorňují na negativní jevy ve společnosti a pro ucelenost podávaných informací lze učinit souhrn událostí předchozích, nelze však z tohoto důvodu veřejnosti, potažmo televizním divákům, opakovaně nabízet záběry nezletilého (oběti) právě ve chvílích, kdy dochází k jeho ponižování, utrpení a je pošlapávána jeho lidská důstojnost. Stěžovatelka sama nekonkretizovala, jakou výpovědní hodnotu předmětné záběry mohly v reportáži mít. Podle městského soudu vypovídají o utrpení, ponižování nezletilého a o zavrženíhodném zacházení s ním. Důvodnost takových záběrů v kontextu pořadu o svědkyni v kauze nelze úspěšně namítat. Stěžovatelka nepochybně odvysílané záběry sama nevytvořila, ani se na zachycení utrpení a ponižování nezletilého nepodílela, ale vybrala tyto záběry a zařadila je do zpravodajského pořadu, a to v rozporu s ust. § 32 odst. 1 písm. f) zákona o vysílání. K tomu, zda upozornění Rady ze dne 25. 9. 2007 podle ust. § 59 zákona o vysílání obsahovalo právní kvalifikaci skutku a definování jednotlivých neurčitých pojmů v rámci předmětné skutkové podstaty, městský soud uvedl, že v uvedeném upozornění byla stěžovatelka upozorněna na nepřípustnost vysílání záběrů nahého chlapce v komoře v pořadu Otázky Václava Moravce a byla jí uložena lhůta k nápravě. Městský soud měl za to, že uvedené upozornění dostálo zákonným předpokladům, neboť z citovaného ustanovení neplyne, že by v upozornění bylo třeba interpretovat neurčité právní pojmy s ním související.

Proti rozsudku městského soudu podala stěžovatelka v zákonné lhůtě kasační stížnost z důvodů uvedených v ust. § 103 odst. 1 písm. a) d) s. ř. s. V kasační stížnosti především namítala, že Radou i městským soudem bylo nesprávně posouzeno, že jejím jednáním spočívajícím v odvysílání záběrů týraného chlapce v Kuřimi, došlo k naplnění skutkové podstaty správního deliktu podle ust. § 60 odst. 1 písm. a) zákona o vysílání. V obou případech byly záběry uvedeny v souvislosti s informací, že B. Š. je svědkem v „kuřimské kauze". Byly to právě tyto předmětné záběry, na základě kterých bylo započato vyšetřování týrání dětí v Kuřimi. Stěžovatelka v předmětných reportáží informovala diváckou veřejnost o skutečnostech v souvislosti s osobou B. Š., která v celé kauze sehrála významnou roli. Stěžovatelka je toho názoru, že pozice výpovědi korunního svědka v kauze, která nabyla dalekosáhlých rozměrů, přímou souvisí s předmětnými záběry. Nesouhlasí s názorem Rady, že předmětné záběry nemají žádnou výpovědní hodnotu, neboť jak známo, byly to právě tyto záběry, které, jak výslovně uvádí doprovodný komentář „spustily loni v květnu lavinu vyšetřování". A právě v tom spočívá jejich výpovědní hodnota. Nelze proto souhlasit se závěrem městského soudu, že stěžovatelka nekonkretizovala, jakou výpovědní hodnotu mohou předmětné záběry mít. Z dikce ust. § 32 odst. 1 písm. f) zákona o vysílání nelze dovodit, že by způsob zobrazení trpící osoby nehrál roli v případě, že samotný obsah odvysílaného zobrazení snižuje lidskou důstojnost. Právě způsob zobrazení může celkový důsledek ovlivnit. Pro komplexní posouzení věci a celkové vyznění a působení reportáže je důležité, v jakém kontextu, resp. s jakým komentářem, byly předmětné záběry do pořadů zařazeny. Právě způsob zobrazení ze strany provozovatele zásadně ovlivňuje výpověď jednotlivých záběrů směrem k divákům Je to právě provozovatel, kterému je povinnost v ust. § 32 odst. 1 písm. f) zákona o vysílání uložena a který tedy ovlivnit způsob zobrazení, což se v tomto případě stalo odsuzujícím komentářem. Pro vyznění reportáže je zcela rozhodující, jaké stanovisko provozovatel ke konkrétním záběrům zvolil. To pak rovněž nelze opomenout při posouzení, zda došlo k naplnění skutkové podstaty správního deliktu. Podle stěžovatelky odvysíláním předmětných záběrů nedošlo ke spáchání správního deliktu, neboť byly použity v souvislosti s informací o dalším vývoji trestního řízení v kontextu, že „zlo musí být potrestáno", přičemž pro posouzení věci zásadní význam, že obsah předmětných záběrů odsoudila. Ve vztahu k předchozímu upozornění podle ust. § 59 zákona o vysílání stěžovatelka namítala nepřezkoumatelnost rozsudku městského soudu a nesprávnost jeho závěrů, neboť má za to, že skutek, který byl předmětem upozornění, musí naplňovat všechny znaky správního deliktu k tomu, aby upozornění bylo účinné v tom smyslu, že následující typově obdobné jednání stěžovatelky již může být postiženo jako správní delikt.

Rada ve vyjádření ke kasační stížnosti setrvala na svém názoru, že předmětné záběry neměly pro obsah daných reportáží žádnou výpovědní hodnotu. Obsah reportáží se vztahoval pouze a jedině k osobě B. Š. a jejího dopadení. Záběry týraného chlapce v daném charakteru reportáží se Radě jeví jako zcela nadbytečné. V rámci odůvodnění svého rozhodnutí Rada zcela jasně a srozumitelně uvedla svou správní úvahu, v čem a z jakých důvodů shledala zařazení záběrů „týraného chlapce z Kuřimi" za porušující ust. § 32 odst. 1 písm. f) zákona o vysílání. Výklad ust. § 32 odst. 1 písm. f), resp. § 60 odst. 1 písm. a) zákona o vysílání, provedený v napadeném rozsudku a ve správním rozhodnutí, nelze považovat za nesprávný. Rada má za to, že stěžovatelka neprokázala opak a nepředložila dostatečné argumenty pro toto tvrzení.

K stížní námitce, že se stěžovatelce nedostalo zákonného upozornění, Rada uvedla, že v rámci řízení byl proveden důkaz předmětným upozorněním na porušení zákona. Upozornění se vztahovalo nejen k samotné skutkové podstatě jiného správního deliktu podle ust. § 60 odst. 1 písm. a) zákona o vysílání, nýbrž i k obdobným záběrům zařazeným do vysílání. Rada se proto ztotožnila s názorem městského soudu vyjádřeným v napadeném rozsudku a vyslovila nesouhlas s jeho zrušením.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek v souladu s ust. § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s., vázán rozsahem a důvody, které uplatnila stěžovatelka v podané kasační stížnosti, a přitom sám neshledal vady uvedené v odst. 3, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti.

Klíčovou otázkou v projednávané věci je, zda se stěžovatelka dopustila jednání porušujícího ust. § 32 odst. 1 písm. f) zákona o vysílání tím, že odvysílala ve dvou případech ve zpravodajských pořadech informujících o jedné z významných aktérek tzv. kuřimské kauzy záběry zneužívaného a ponižovaného malého dítěte. Při předběžném posouzení věci sedmý senát Nejvyššího správního soudu zjistil, že shodnou právní otázkou na podobném skutkovém podkladu řešil již v rozsudku ze dne 13. 4. 2010, č. j. 8 As 33/2010 - 128, osmý senát Nejvyššího správního soudu, a protože dospěl k odlišnému právnímu názoru, postoupil věc rozšířeného senátu podle ust. § 17 s. ř. s. Rozšířený senát však v usnesení ze dne 26. 7. 2011, č. j. 7 As 2/2010 - 113, dospěl k závěru, že věc rozhodnutí rozšířeného senátu nevyžaduje a že ji může a musí posoudit sedmý senát sám. Rozšířený senát mimo jiné uvedl:

„17. V nyní posuzované věci sám předkládající sedmý senát uvádí, že se s napadeným rozhodnutím osmého senátu nerozchází v obecném náhledu na to, že svobodu projevu lze za určitých podmínek omezit kvůli zachování lidské důstojnosti a že takovým důvodem může být zájem vyjádřený v § 32 odst. 1 písm. f) zákona o vysílání, aby nebyly bezdůvodně zobrazovány osoby umírající nebo vystavené těžkému tělesnému nebo duševnímu utrpení způsobem snižujícím lidskou důstojnost. Jak vyplývá z dosavadní rekapitulace, oba senáty vycházely na jedné straně z významu svobody projevu jakožto jedné ze základních politických svobod a z nezastupitelné role sdělovacích prostředků v demokratické společnosti, ovšem na straně druhé i z možnosti omezení této svobody ve výjimečných případech, a to i tehdy, když se střetává s ostatními základními právy, v daném případě zejména s právem na lidskou důstojnost. Oba senáty tedy vlastně použily stejný test vyplývající zejména z judikatury Evropského soudu pro lidská práva k čl. 10 Úmluvy pro posouzení přípustnosti konkrétního omezení svobody projevu. Oba senáty tedy zkoumaly, zda za konkrétních skutkových okolností, jak byly dány na jedné straně ve věci České televize a na straně druhé ve věci společnosti CET 21 spol. s r. o., se jednalo o omezení svobody projevu, které je v demokratické společnosti nezbytné, zda tedy dané omezení svobody projevu vycházelo z naléhavé společenské potřeby, zda bylo sledovanému cíli přiměřené a zda důvody uváděné pro toto omezení byly relevantní a dostačující. Oba senáty se přitom v rámci poměřování svobody projevu a ochrany lidské důstojnosti při zobrazování osob umírajících nebo vystavených těžkému tělesnému nebo duševnímu utrpení soustředily zejména na zákonnou podmínku, podle níž lze vysílání takového zobrazení omezit pouze tehdy, je-li toto vysílání bezdůvodné.

18. Sedmý a osmý senát se tedy nerozcházejí v právních názorech, s nimiž k hodnocení konkrétních skutkových okolností ve věci České televize na straně jedné a ve věci společnosti CET 21 spol. s r. o. na straně druhé přistupují. Odlišnost spočívá pouze v konečném závěru, který z hodnocení těchto konkrétních skutkových okolností v obou věcech vyplynul. Zatímco tedy osmý senát posoudil konkrétní jednání společnosti CET 21 spol. s. r. o. tak, že naplňuje veškeré znaky skutkové podstaty správního deliktu podle § 60 odst. 1 písm. a) zákona o vysílání, má sedmý senát za to, že výše uvedeným jednáním Česká televize tento delikt nespáchala.

19. Je tedy zřejmé, že o odlišné právní závěry, tedy, v širším slova smyslu, o odlišné právní názory těchto dvou senátů Nejvyššího správního soudu by se mohlo jednat nanejvýš tehdy, pokud by posuzované skutky České televize na straně jedné a společnosti CET 21 spol. s. r. o. na straně druhé, jimiž byl podle žalované spáchán správní delikt podle § 60 odst. 1 písm. a) zákona o vysílání, byly v rozhodujících rysech shodné. Tak tomu ovšem není.

20. Přes některé shodné či podobné okolnosti vykazují totiž předmětná jednání České televize a společnosti CET 21 spol. s r. o. řadu nikoliv nepodstatných rozdílů. Tyto rozdíly začínají již od rozsahu a způsobu, jakým byl původní materiál zachycující trýznění chlapce v jednotlivých pořadech Novy a České televize použit. Z rozhodnutí žalované ze dne 1. 7. 2008, č. j. fol/7405/08, jímž byla uložena pokuta společnosti CET 21 spol. s. r. o., jednoznačně vyplývá, že délka a výběr záběrů z původního materiálu se výrazně liší nejen mezi jednotlivými případy jejich odvysílání v programu Nova navzájem, ale zejména ve srovnání s jejich použitím v pořadech České televize. Například záběry týraného chlapce, které byly odvysílány na programu Nova dne 9. 1. 2008 v pořadu Televizní noviny, popisuje žalovaná takto: „V záběru je nahý chlapec v komoře zabírán ve chvíli, kdy se snaží pozřít potravu, při levém kraji obrazu je vidět část ruky dospělé osoby, která chlapci dává nevybíravým způsobem do úst další sousto. V dalším záběru je vidět hlavu chlapce ve chvíli, kdy je z větší části odkloněn od kamery. V reportáži bylo dále použito záběru na televizi, ve které je puštěna videonahrávka z komory, v záběru je hlava chlapce. Následuje záběr nahého chlapce z profilu s rukama za zády, chlapec žvýká potravu a dívá se do kamery. Použito je znovu záběrů, na nichž je vidět nahého chlapce v komoře se svázanýma rukama, záběru nahého chlapce v komoře s levou rukou za zády, velkou část záběru tvoří obličej chlapce, statický záběr nahého chlapce ve chvíli, kdy se snaží pozřít potravu, při levém kraji obrazu je vidět část ruky dospělé osoby, která chlapci podává další sousto, statický záběr obličeje chlapce, který má před sebou misku s potravou.“ Z tohoto popisu je zřejmé, že se jedná zčásti o jiné záběry, než které podle výše uvedeného popisu použila ve svých pořadech Česká televize.

21. Liší se samozřejmě i komentář a celkový kontext, do něhož byly záběry týraného chlapce v tom kterém pořadu Novy a České televize zařazeny. Rozdíly mohou být i v tom, zda a případně v jakém rozsahu a jakou metodou byla chráněna identita chlapce na záběrech. Různá je i doba, kdy byly tyto záběry v rámci jednotlivých pořadů odvysílány. Liší se též četnost vysílání těchto záběrů. Zatímco Česká televize je vysílala dvakrát, Nova šestkrát.

22. Je tedy zřejmé, že skutky obou provozovatelů televizního vysílání, v nichž žalovaná spatřovala bezdůvodné zobrazení osoby vystavené těžkému tělesnému nebo duševnímu utrpení způsobem snižujícím lidskou důstojnost, se v některých relevantních rysech odlišují. Pokud tedy sedmý senát dospěl po zhodnocení skutkových okolností ve své věci k závěru, že Česká televize předmětný správní delikt nespáchala, zatímco osmý senát uzavřel na základě posouzení nikoli

shodného jednání společnosti CET 21 spol. s r. o., že ke spáchání tohoto deliktu došlo, nelze v tom spatřovat odlišnost právních názorů obou senátů, která by zakládala možnost rozhodování rozšířeného senátu.“

S ohledem na právní závěry vyslovené rozšířeným senátem v citovaném usnesení sedmý senát přezkoumal napadený rozsudek v souladu s ust. § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s., vázán rozsahem a důvody, které uplatnila stěžovatelka v podané kasační stížnosti, a přitom neshledal vadu uvedenou v odstavci 3, k níž by musel přihlédnout z úřední povinnosti.

V čl. 10 Listiny je stanoveno, že: *(1) Každý má každý právo, aby byla zachována jeho lidská důstojnost, osobní čest, dobrá pověst a chráněno jeho jméno. (2) Každý má právo na ochranu před neoprávněným zasahováním do soukromého a rodinného života. (3) Každý má právo na ochranu před neoprávněným shromažďováním, zveřejňováním nebo jiným zneužíváním údajů o své osobě.“*

Čl. 17 Listiny stanoví: *„(1) Svoboda projevu a právo na informace jsou zaručeny. (2) Každý má právo vyjadřovat své názory slovem, písmem, tiskem, obrazem nebo jiným způsobem, jakož i svobodně vyhledávat, přijímat a rozšiřovat ideje a informace bez ohledu na hranice státu. (3) Cenzura je nepřípustná. (4) Svobodu projevu a právo vyhledávat a šířit informace lze omezit zákonem, jde-li o opatření v demokratické společnosti nezbytná pro ochranu práv a svobod druhých, bezpečnost státu, veřejnou bezpečnost, ochranu veřejného zdraví a mravnosti. (...)“* Obdobné zakotvení svobody projevu a jejích mezí lze nalézt v čl. 10 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod ve znění protokolů č. 3, 5 a 8 (vyhlášena pod č. 209/1992 Sb.) či čl. 19 Mezinárodního paktu o občanských a politických právech (vyhlášen pod č. 120/19976 Sb.).

Omezení svobody projevu v televizním a rozhlasovém vysílání za účelem ochrany lidské důstojnosti je upraveno mimo jiné v ust. § 32 odst. 1 písm. f) zákona o vysílání, které stanoví, že provozovatel je povinen bezdůvodně nezobrazovat osoby umírající nebo vystavené těžkému tělesnému nebo duševnímu utrpení způsobem snižujícím lidskou důstojnost. Účelem citovaného ustanovení je umožnit, aby v konkrétní situaci střetu svobody projevu a zájmu na ochraně lidské důstojnosti zvolil provozovatel vysílání takové řešení, tj. upřednostněna jedna či druhá hodnota, které bude adekvátní povaze této situace a intenzitě vzájemně se střetajících protichůdných zájmů. Svoboda projevu patří k nejdůležitějším politickým základním právům, protože je to právě ona, jež umožňuje veřejnou diskuzi o nejrůznějších otázkách majících dopad na fungování společnosti a lidských jedinců v ní. Svoboda projevu umožňuje informovat o jevech nahlížených jako extrémní, společensky nežádoucí, kontroverzní a většinou společnosti odmítané a učinit je tak předmětem diskuze (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne ze dne 28. 8. 2009, č. j. 7 As 29/2008 - 104, publ. pod č. 1969/2010 Sb. NSS; k názorové pluralitě zejména ve veřejnoprávních médiích viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 5. 5. 2010, č. j. 7 As 23/2010 - 73, oba rozsudky na www.nssoud.cz). Informace vysílaná masovými médii je svojí povahou zpravidla selektivní a zároveň kontextuální. Důležité je jednak to, co vše je o určité události či otázce řečeno a co zmíněno není, ve spojení s jakými dalšími informacemi je příslušná informace o události podávána a jaké její aspekty či souvislosti jsou zdůrazněny jako významné či naopak potlačeny jako okrajové. Objektivní a vyváženou je ve smyslu ust. § 31 odst. 2 věty první zákona o vysílání jen

taková informace, která byla jako ta, jež má být vysílána, vyselektována z dostupné sumy informací jako relevantní pro událost, o níž je informováno, včetně uvážení kontextu události. Jedná-li se o informaci o události či otázce nějakým způsobem extrémní, vybočující z obvyklých mezí či jinak mimořádné, bylo by zkreslením vysílaného sdělení, pokud by tato její zvláštní povaha byla potlačena či oslabena, neboť informační selekce by zde potlačila významný relevantní rys události, o níž je informováno. Ust. § 32 odst. 1 písm. f) zákona o vysílání jistě nemůže nařizovat cosi jako selektivní cenzuru, tj. zakázat vysílat určité sdělení jen proto, že informuje o tak „extrémní“ záležitosti, jakou je situace umírajícího člověka či jedince vystaveného těžkému tělesnému či duševnímu utrpení. Takový výklad by nejen že překročil velmi úzké hranice pro omezení svobody projevu, vyjádřené v čl. 17 odst. 4 Listiny slovem „nezbytná“, ale pomíjel i výrazy použité v citovaném ustanovení, z nichž plyne, že zakázáno je jen a pouze „bezdůvodné“ zobrazování osob umírajících nebo vystavených těžkému tělesnému nebo duševnímu utrpení a navíc jen takové, které by se dělo „způsobem“ snižujícím lidskou důstojnost. Informace o události, při níž došlo k úmrtí člověka nebo k tomu, že někdo byl vystaven těžkému tělesnému nebo duševnímu utrpení, mohou spočívat v zobrazení osob v těchto situacích, jsou-li současně splněny dvě podmínky: Jednak že nejde o zobrazení bezdůvodné, a jednak že způsob zobrazení nesnižuje lidskou důstojnost.

Bezdůvodnost zobrazení je vždy otázkou posouzení konkrétního případu a bude úzce souviset s povahou a podstatnými rysy a kontextem události, o níž je informace poskytována. Bezdůvodným proto nebude zobrazení osoby umírající nebo vystavené těžkému tělesnému nebo duševnímu utrpení tehdy, bude-li potřeba informace tohoto typu nezbytná pro pravdivé informování o události a jejích souvislostech (příčinách, následcích, doprovodných událostech atd.), a to i včetně informace o extrémní, vybočující či jinak mimořádné povaze dané události. Na jedné straně zpravidla nevyhoví požadavku nezbytnosti zobrazení člověka umírajícího následkem dopravní nehody, půjde-li např. o „běžnou“ těžkou dopravní nehodu se smrtelnými následky, jakých je na evropských silnicích ročně tisíce. Pro informaci o povaze události, jež se stala, a pro její zasazení do potřebného informačního kontextu totiž zpravidla nebude nezbytné záběry umírajícího ukázat, neboť na nich není nic „mimořádného“ ve smyslu informačně hodnotného pro danou událost. V takovém případě je naopak třeba dát přednost ochraně lidské důstojnosti umírajícího a o smrtelném následku nehody informovat pouze za použití záběrů nezobrazujících umírajícího člověka. Na druhé straně zpravidla vyhoví požadavku nezbytnosti zobrazení záběrů umírajících lidí, jde-li např. o záběry kamer náhodných turistů či chodců, jež zaznamenaly náraz letadel unesených teroristy do budov WTO v New Yorku včetně např. záběrů lidí vyskakujících ve strachu před ohněm či udušením kouřem z vyšších pater zasažených mrakodrapů. Takové záběry jsou totiž nezbytné pro vykreslení extrémní, ojedinělé, mimořádně hrůzné a tragické povahy události, o níž je informováno. Bez jejich zveřejnění by totiž informace o události byla významně zkreslena, neboť jejím jádrem, má-li být pravdivá, musí být právě, mimo jiné, také informační zprostředkování mimořádné hrůznosti uvedené události. Bez tohoto, byť svým obsahem drastického, informačního obsahu je totiž ve skutečnosti událost zlehčována, popř. zmírňována ve srovnání se skutečným stavem. Stejně tak zpravidla vyhoví požadavku nezbytnosti např. vysílání dokumentárních záběrů z koncentračních táborů při informování o vyhlazovacích táborech nacionálně socialistického Německa či pracovních táborech v Sovětském svazu nebo záběrů z doby polpotovské genocidy v Kambodži, i když

se bude jednak o drastické záběry lidí vystavených zcela nelidským podmínkám, či dokonce o záběry ostatků lidí usmrcených masovým průmyslovým vražděním. Bez zobrazení takto drastických informací by totiž pořady o hrůzách, k nimž došlo, nebyly pravdivé.

Způsob zobrazení musí být v každém případě takový, který nesnižuje lidskou důstojnost, tj. snaží se ji za podmínek daných povahou vysílané informace co možná nejvíce chránit. Znamená to zejména, že zobrazení osoby umírající nebo vystavené těžkému tělesnému nebo duševnímu utrpení musí mít striktně informační povahu, tzn., že musí být vysíláno výlučně za účelem poskytnout pravdivou, ve vztahu k události, o níž je informováno, relevantní a kontextuálně korektní informaci, omezit se na nezbytnou dobu a zejména nesmí být využito k propagaci nebo k zatraktivnění vysílaného pořadu. Zcela vyloučeno je např. aby záběry osob umírajících či vystavených těžkému tělesnému nebo duševnímu utrpení byly použity jako znělka, logo, upoutávka nebo jiný znak vysílaného pořadu. Dále je provozovatel vysílání povinen učinit vše pro to, aby ochránil soukromí a anonymitu osob, jež jsou v těchto tíživých situacích zobrazovány, je-li to vzhledem k povaze vysílaných záběrů a dalším souvislostem možné. Provozovatel vysílání je tedy zpravidla povinen zejména rozostřit či jinak anonymizovat obličeje dotyčných osob.

Aplikuje-li Nejvyšší správní soud výše uvedené zásady na konkrétní případ tzv. kuřimské kauzy, je v první řadě zřejmé, že se u ní jedná nikoli o „běžné“ zneužívání malého dítěte, nýbrž naopak o případ v České republice zcela mimořádný a ojedinělý zvrhlostí, systematičností a nelidskostí týrání, kterému byl malý chlapec vystaven. Z hlediska všech souvislostí je nutno zdůraznit, že skutečným jádrem celé kauzy není měnění identity B. Š. a její ukrývání se v cizině ani pseudonáboženská či sektářská povaha uskupení lidí, kteří byli aktéry této kauzy, nýbrž právě a především fakt, že z ne zcela jasných důvodů bylo skupinou lidí systematicky, brutálně a dlouhodobě týráno malé dítě a že pouze díky shodě šťastných náhod to vyšlo najevo. „Jádrem“ informace o kauze jsou proto právě záběry týrání dítěte, které nejlépe vypovídají o podstatě a mimořádné povaze této kauzy. Bez jejich syrovosti a explicitnosti lze drastickou povahu celé kauzy jen velmi obtížně informačně uchopit a odlišit ji tak kauzu od běžných případů zneužívání dětí. Proto jejich odvysílání za předpokladu, že způsob zobrazení nesníží lidskou důstojnost týraného dítěte, zásadně nelze považovat za porušení ust. § 32 odst. 1 písm. f) zákona o vysílání. Porušením tohoto ustanovení není ani to, vysílají-li se dotyčné záběry s časovým odstupem od okamžiku, kdy vyšly najevo, a sice v pořadu sumarizujícího určitý další vývoj v kauze (v projednávané věci šlo o vývoj spočívající v odhalení pobytu B. Š. v zahraničí a jejím návratu do České republiky). I při informování o kauze s časovým odstupem je třeba její mimořádnou povahu zdůraznit, stejně jako je při informování o např. o totalitních režimech třeba zdůraznit mimořádnou zvrhlost a „průmyslovost“ vraždění, kterého se nacistický režim v Německu, komunisté v Sovětském svazu či polpotovci v Kambodži dopustili, a to i odvysílání záběrů z koncentračních či jiných podobných táborů.

Účelem ust. § 32 odst. 1 písm. f) zákona o vysílání je chránit osoby umírající nebo vystavené těžkému tělesnému nebo duševnímu utrpení před veřejným informováním o tom, čemu byli vystaveni. U osob žijících, jako je tomu např. u dítěte týraného v kuřimské kauze, má ochrana smysl zejména v tom, že jim jejich anonymita může

umožnit lépe se s drastickým zážitkem, kterému byly vystaveny, vnitřně vypořádat. Uvedený zájem však lze v kolizi se svobodou projevu zpravidla účinně chránit dostatečnou anonymizací záběrů, které jsou vysílány. To, že se týrání dítěte v kuřimské kauze dostalo do veřejného mediálního prostoru, je vzhledem k povaze kauzy zcela logické a v podstatě si nelze ve svobodné a otevřené společnosti představit její utajení. Týrané dítě s tímto faktem bude muset v dalších letech žít a bude nepochybně i v budoucnu konfrontováno s tím, že o kauze budou média čas od času informovat. Anonymizace záběrů týrání, např. rozostřením obličeje dítěte a neuvádění identifikačních údajů o týraném chlapci, je v daném případě nejlepší cestou, jak co nejvíce skloubit dva protichůdné zájmy – na ochraně soukromí týraného dítě na straně jedné a na tom, že veřejnosti bude tehdy, budou-li média informovat o kuřimské kauze, adekvátním způsobem ukázáno či připomenuto, k jak drastickému zvěrstvu v této kauze došlo a že se jednalo o kauzu v podmínkách České republiky zcela mimořádnou.

Posouzení druhé stížní námitky, a sice řádnosti upozornění podle ust. § 59 zákona o vysílání se tím z povahy věci stává bezpředmětným, neboť nenaplňuje-li skutek, za který má být stěžovatelka potrestána, vůbec znaky skutkové podstaty správního deliktu, nelze proti ní dále vést sankční správní řízení, a tedy ani nelze zkoumat jako jednu z doplňujících nutných podmínek sankčního postihu, zda stěžovatelka byla adekvátně upozorněna podle citovaného ustanovení. Nejvyšší správní soud proto pouze poznamenává, že v obecné rovině se lze ztotožnit s názorem stěžovatelky, že upozornění podle ust. § 59 zákona o vysílání se musí týkat pouze takového jednání, které samo o sobě naplňuje všechny znaky skutkové podstaty správního deliktu typově odpovídajícího tomu, za který má být provozovatel vysílání následně postižen. Jiný výklad by byl absurdní. Konstrukce správního trestání je taková, že provozovatele vysílání lze postihnout až poté, co předchozí upozornění na typově obdobné jednání se minulo účinkem, neboť provozovatel vysílání se závadného jednání přes upozornění dopustil opětovně. Znamená to, tedy, že i prvotní jednání, na jehož závadnost je provozovatel vysílání upozorněn, musí samo o sobě být závadné. Nepostižitelným je však jen proto, že jde o jednání první, neboť zákon v tomto případě dává přednost upozornění provozovatele vysílání a pokusu zjednat nápravu tím, že v důsledku upozornění nebude provozovatel vysílání závadné jednání již opakovat, takže sankční postih nebude třeba uplatnit. Pokud by ale provozovatel vysílání byl upozorněn jako na závadové na jednání, které ve skutečnosti vůbec závadové není, nemusí provozovatel vysílání takové upozornění brát v potaz a podmínka předchozího upozornění není v případě nějakého následujícího jednání, které závadové objektivně je, naplněna.

Z výše uvedeného vyplývá, že Rada neposoudila správně právní otázku, dospěla-li k závěru, že v projednávaném případě se stěžovatelka dopustila správního deliktu. Kasační stížnost je v tomto ohledu podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. důvodná.

Nejvyšší správní soud proto napadený rozsudek městského soudu podle ust. § 110 odst. 1 věta první před středníkem s. ř. s. zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení, v němž je krajský soud podle odst. 3 citovaného ustanovení vázán právním názorem vysloveným v tomto rozsudku. O věci bylo rozhodnuto bez jednání postupem podle § 109 odst. 1 s. ř. s., podle něhož o kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud zpravidla bez jednání.

O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodne krajský soud v novém rozhodnutí (§ 110 odst. 2 s. ř. s.).

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 9. září 2011

JUDr. Eliška Cihlářová
předsedkyně senátu